Bijlage I: Definitie, betrokken partijen en middelen op het vestigings- en ondernemingsklimaat

Het lid Leijten (SP) stelde bij haar verzoek ook de vraag wat met het vestigingsklimaat bedoeld wordt, welke organisaties er bij betrokken zijn en welke middelen gemoeid zijn met het vestigingsklimaat. Deze bijlage gaat daar dieper op in.

Definitie: Wat is vestigings- en ondernemingsklimaat?

Het vestigings- en ondernemingsklimaat gaat over de randvoorwaarden voor bedrijven om in een land te ondernemen. Om deze randvoorwaarden te omschrijven worden in praktijk vaak drie begrippen gebruikt: het vestigingsklimaat, investeringsklimaat en ondernemingsklimaat. Maar of een bedrijf nu nadenkt over vestigen, investeren of ondernemen in Nederland, de onderliggende factoren die de bedrijfsbeslissing beïnvloeden zijn veelal hetzelfde.

Vestigings- en ondernemingsklimaat

Het totaal aan factoren in een land dat bij een bedrijf meeweegt in de beslissing om activiteiten te starten of uit te breiden.

Figuur: Het vestigings- en ondernemingsklimaat bestaat altijd uit een optelsom aan factoren

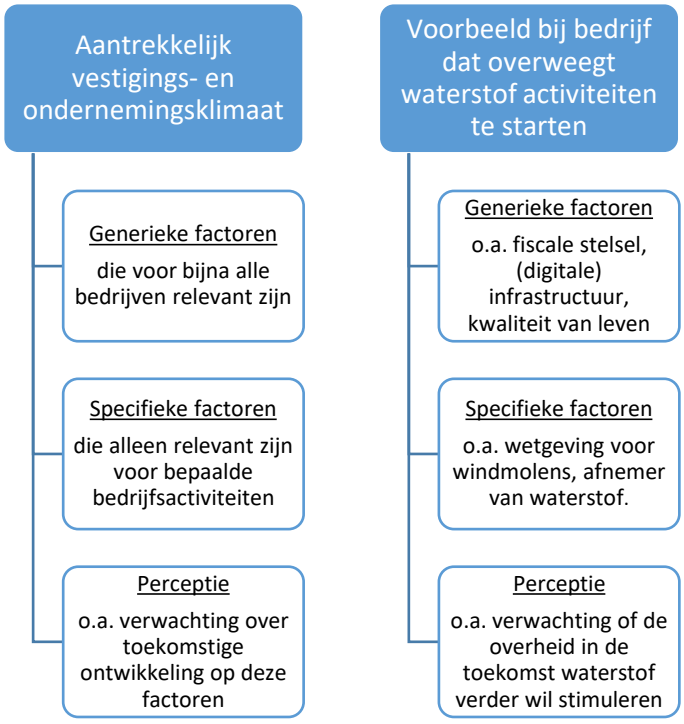

Betrokken partijen & middelen

De grote hoeveelheid van factoren die samen de aantrekkelijkheid van ons vestigings- en ondernemingsklimaat bepalen, maakt automatisch dat er een groot aantal partijen bij betrokken is. Ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarbij is grofweg een indeling in vier categorieën met bijpassende verantwoordelijkheden te maken:

a) Een aantal factoren zijn simpelweg een gegeven; onze gunstige locatie en geografische ligging zijn hier voorbeelden van. Hier hebben we geen invloed op en heeft dus ook niemand een rol of verantwoordelijkheid.
b) Veel factoren worden bepaald door beleid; beleid dat we gezamenlijk maken in de Europese Unie, beleid van de Rijksoverheid en beleid van regionale partijen. Dat beleid gaat over wet- en regelgeving én ook over beschikbare middelen om de doelen te behalen. Alle partijen – van Eurocommissaris tot wethouders – hebben hier hun eigen beleidsverantwoordelijkheid op onderwerpen variërend van verduurzaming tot arbeidsmarkt en fiscaliteit. Onderwerpen die tegelijkertijd ook impact hebben op het vestigings- en ondernemingsklimaat.
c) Bedrijven en kennisinstellingen hebben zelf ook een rol en verantwoordelijkheid, zeker binnen ecosystemen en waardeketens. Een mooie illustratie hiervan is hoe binnen een chemiecluster het restproduct van bedrijf A een grondstof voor bedrijf B kan zijn. Maar ook de mate waarin (kennis)ecosystemen openstaan voor kennisdeling met nieuwe spelers draagt bij aan ons vestigings- en ondernemingsklimaat.
d) Tot slot is er de perceptie, waar verschillende partijen een positieve bijdrage aan kunnen leveren. Uitvoeringsorganisaties van de overheid hebben een rol via de dienstverlening aan bedrijven gericht op het informeren, adviseren en faciliteren van bedrijven over de verschillende factoren van het vestigings- en ondernemingsklimaat. Denk aan de Kamer van Koophandel, Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, RVO (inclusief de NFIA, zie daarover ook bijlage II), Invest-NL, maar ook de werkgeversorganisaties zelf. Daarnaast gaat de perceptie over ervaren waardering en een gevoel van welkom zijn. Deze ervaren waardering bepaalt mede de verwachtingen bij bedrijven over hoe het vestigings- en ondernemingsklimaat zich naar de toekomst toe zal ontwikkelen en daardoor weegt deze bij bedrijven mee in de beslissing om activiteiten te starten of uit te breiden. Bij deze perceptie hebben we allemaal een rol en verantwoordelijkheid, inclusief de politiek en ook het bedrijfsleven zelf.

Gezien deze grote hoeveelheid aan factoren die samen het vestigings- en ondernemingsklimaat vormen, is het onmogelijk om, zoals door het lid Leijten (SP) verzocht, een totaalbeeld te geven van de overheidsmiddelen die hiermee gemoeid zijn. Duidelijk is wel dat een groot deel van het budget van dit kabinet ook impact heeft op ons vestigings- en ondernemingsklimaat. Denk aan middelen voor onderwijs en de woningmarkt of investeringen in infrastructuur. Deze investeringen zijn niet primair gericht zijn op het aantrekkelijker maken van het Nederlandse vestigings- en ondernemingsklimaat maar hebben hier wel een positieve impact op.

De rol van de minister van Economische Zaken en Klimaat

In dit geheel heb ik als minister van Economische Zaken en Klimaat een coördinerende en agenderende rol. Ik beschouw het als mijn rol om vanuit de visie van het kabinet op welke bedrijfsactiviteiten we in Nederland willen stimuleren, te bepalen wat nodig is in het vestigings- en ondernemingsklimaat om te zorgen dat de randvoorwaarden voor deze bedrijfsactiviteiten aantrekkelijk zijn. Daarvoor houd ik in de gaten hoe het Nederlandse vestigings- en ondernemingsklimaat zich ontwikkelt én bekijk vervolgens waar actie ter verbetering nodig is. Deels liggen deze factoren, zoals het innovatiebeleid en de interne markt, op mijn eigen terrein. Veelal ligt de (beleids)verantwoordelijkheid primair bij andere partijen. In de praktijk is het dus ook mijn taak om bij andere partijen, bijvoorbeeld andere ministeries en regio's, aandacht te vragen voor mogelijke verbeteringen. In de vervolgbrief zal ik uw Kamer, mede naar aanleiding van de motie Van Strien[1], verder informeren over hoe ik invulling geef aan deze centrale en coördinerende rol.

[1] Kamerstuk 35 925 XIII, nr. 92